

III RIIGIKOGU

3. istungjärk. **Protokoll nr. 62 (28).**

1927. a.

III Riigikogu koosolek 30. märtsil 1927. a.
kell 20.45.

Kokku on tulnud 89 Riigikogu liiget.

Valitsuse looshis: Riigivanem **J. Teemant**, välisminister **Fr. Akel**, rahaminister **L. Sepp**, töö-koolekandeminister **J. Masing**, siseminister **J. Hünerson**, teedeminister **A. Kerem**, kohtuminister **O. Tief**, sõjaminister **N. Reek**, haridusminister **J. Lattik**, kaubandus-töös-tusminister **K. Kornel**.

Päevakord:

1. Eesti vabariigi kulude ja tulude eelarve 1927./1928. aastaks — III lugemisel.

2. Maavolikogude kodukorra muutmise seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

3. Riigiteenijate haiguskindlustusseadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **R. Penno**.

Sekretäri kohal abisekretär **J. Piiskar**, pärast sekretär **M. Juhkam**.

Koosolek algab kell 20.55.

Juhataja **R. Penno**: Avan Riigikogu koosoleku. Täiendus-ettepanekuid päevakorra kohta ei ole. Loen päevakorra vastuvõetuks.

I. Eesti vabariigi kulude ja tulude eelarve 1927./1928. aastaks — III lugemisel.

Kaasaruandja **H. Rebane** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega eelarve pealkiri, Riigikogu, Riigivanema ja riigikantslei ning riigikontrolli korrallised kulud (vaata lisa nr. 3, lhk. 1—4).

Kaasaruandja **J. Lehtman** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega rahaministeeriumi korrallised kulud (vaata lisa nr. 3, lhk. 4—8) ühes Riigikogu poolt II lugemisel vastuvõetud parandustega.

Rahaminister **L. Sepa** ettepanek: „2) Rahaministeeriumi 1927./1928. a. eel- arvesse jätta ptk. V. A järgmiselt:

Peatükk V.

Tolli peavalitsus.

A. Keskasutus.

§ 1. Teenistustasu . . .	Mk.	930.000.—
§ 2. Ametsõidud . . .	„	50.000.—
§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus . . .	„	30.000.—
§ 5. Ametnikkude ja teenijate varustus . . .	„	1.329.200.—
§ 8. Kantsleikulud . . .	„	1.747.000.—
§ 9. Majapidamine . . .	„	56.000.—
§ 12. Vallasvara . . .	„	15.000.—
§ 90. Segakulud . . .	„	10.000.—

Kokku peavalitsuse keskasutus Mk. 4.167.200.—

Kaasaruandja **A. Veiler** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu kaubandus-tööstusministeeriumi korrallised kulud (vaata lisa nr. 3, lhk. 8—9).

Kaasaruandja **L. Raudkepp** kannab ette haridusministeeriumi korrallised kulud (vaata lisa nr. 3, lhk. 10—12).

(Sekretäri kohale asub sekretär **M. Juhkam**.)

M. Martna (stp): Austatud Riigikogu liikmed! Ma tahan oma karskusliidu toetuse suunas teisel lugemisel tehtud ettepanekut täna korrata. Mul on karskusliidu esimehe, härra Ernits'a kiri siin, kus ta selle peale Riigikogu tähelepanu juhib, et käesolevas eelarves karskusliidu krediit on 75% võrra vähemaks jäetud kui enne. Selle vähendamise tõttu kannatab karskustöö, seda ei saa senise hooga ega jõuga edasi teha. Karskusliidu esimees on aga sellel arvamisel, et selle töö tegemata jätmine rahva vastu kuritegu oleks. Ja seda peame meiegi tunnistama. Karskusliit kaavatseb seltskonna toetust organiseerida nii kaugele, kui see võimalik on, ja ta loodab, et see tal kuidagi korda läheb. Aga seltskonna organiseerimise tööks on operatsiooni kapitali vaja! Edasi tähendab karskusliidu esimees, et läinudaastase rahvusvahelise karskusliidu kongressi puhul, mis, nagu meie teame, mitte ainult Eesti karskustööle tähtis ei olnud, vaid see oli ka riigile tähtis, on karskusliit suuri võlgu teinud, mis suuremad, kui käesolevas

eelarves seni lubatud krediidid. Seda peaks Riigikogu arvesse võtma ja sellepärast seda ettepanekut täna toetama, mis eile tagasi lükati. Karskusliit peab varilikuks, maakondades karskuskorraldusi luua, nii et karskustöö mõju meie kodumaal peaks igasse maanurka ulatama.

Kõige selle pärast palub karskusliit suurendada tema toetussummat ka maakondliku karskuskorralduse toetamiseks ja teostamiseks. Eelarve ülejäägid lubavad seda. Ma ei taha Riigikogu kauem kinni pidada, vaid loodan, et minu ettepanek täna poolehoidu leiab. Selituseks lisan juurde, eile saadi ehk valesti aru, nagu oleks minu ettepanekuga 2½ miljonit juurde tulnud sellele, mis juba enne eelarvesse võetud oli. Eelarves on enne 1.500.000, minu ettepanek suurendab seda summat ühe miljoni võrra, nii et, kui ma kõnelen, et karskusliidule määrata 2.500.000.—, siis tuleb meeles pidada, et 1.500.000 on juba lubatud ja II lugemisel vastu võetud. Seda summat tuleks ainult ühe miljoni võrra suurendada. Loodan, et Riigikogu selle suurendamise vastu võtab.

E. Kink (stp): Väga lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma ei kavatse täna enam pike-malt põhjendada ettepanekut, mille tegin teisel lugemisel, nimelt suurendada toetust töölisteatrile, ühtlasi ka „Draamastuudiale“ ja kunstikool „Pallasele“. Ma usun, et vähemalt töölisteatri suhtes toetuse suurendamine vastu võetakse. Silmas pidades, et ka eelarve arutamise puhul täna teiste rühmade poolt rõhutati, et töölisteater varilik asutus on, mida toetada tuleks. Sellepärast kordan II lugemisel tehtud ettepanekut — suurendada toetust töölisteatrile 700.000 marga võrra.

A. Sprenk (tp): Ehk küll eile minu ettepanekud hääletamisele ei tulnud, sest et paragrahvi number olla puudunud, teen täna siiski ettepaneku: „Muuta § 15. järgmiselt: juurde lisada töölisteatrile, mis karskusselts „Valvaja“ juures asub, 200.000 marka ja „Draamastuudiale“ 700.000 marka toetusraha määrata.“

J. Klesment (stp): Mina kordan seda ettepanekut, mille tegin II lugemisel, nimelt suurendada toetusraha töölisteatrile 400.000 marga võrra, „Draamastuudiale“ 300.000 marga ja kunstikool „Pallasele“ 500.000 marga võrra.“

J. Tõnisson (rhv): Panen ette „haridusministeeriumi korraliste kulude alal, peatükk II. Riigi koolivalitsus. A. Keskasutus. § 34. Hariduslikud kulud Mk. 21.325.

alljaotusena võtta — Eesti karskusliidule 1.500.000 marka selle lahutuse asemel, mis II lugemisel läbi viidi. (M. Martna, stp: Kas see on minu ettepaneku vastu?) Ei ole vastu. (M. Martna, stp: Aga sellest võib nõnda aru saada.) See on täiendus-ettepanek selleks juhtumiseks, kui härra Martna ettepanekut vastu ei võeta.

M. Laarman (põl): Mina kordan oma ettepanekut, mis tegin II lugemisel, nimelt „haridusministeeriumi eelarvet, II peatükk, Riigi koolivalitsus A. Keskasutus, palkade arvel vähendada 135.000 marga võrra.“ (A. Anderkopp, tõi: Kes seal peavalu teeb?) Minul üldse pea ei valuta. Teie vast mõtlete enda järgi. Ma olen vana mees ja olen selle peale väga uhke, et mu pea ei ole valutanud, aga kahjuks mõnel noorel mehel kipub ta valutama.

Härra haridusminister oma viimases kõnes oli minu arvates natukene ebatäpne. Ta väljendas umbes nõnda, et Pärnumaal olla koolinõunikkude asjad korras ja et Pärnumaa soovi järgi olla seal läinud koolinõunikkude asi. Minu arvates ei ole asi nõnda. Ma lubaksin endale tähendada, kuidas lugu seal oli. Alguses oli Pärnumaal üksainus koolinõunik. Pärast, see oli umbes 1922. aastal, pandi teine koolinõunik sinna ametisse, kuid ainult Pärnu linna kohta. Pärnu maakonnanõukogu tõstis protesti selle vastu, et see on ebaõiglane seisukord, et maal 130 kooli kohta on üks koolinõunik, nii et see peab ennast „vaese omaks sõitma“, kui ta oma raiooni aastas kord läbi käia tahab, kuna linna koolinõunik käib 2—3 päevaga oma raiooni läbi. (J. Vain, stp: Kas mahakustutamine seda parandab?) Nüüd tehti maakonnanõukogu poolt ettepanek, et raioonid saaksid nii ära jaotatud, et linnakoolinõunikule antakse osa maakoolinõuniku raioonist. Härra haridusminister ütles, et ta selle asja läbi viib. Ja kui koolinõunikud alla ei painutu, siis teeb ta vastavad järeldused ja paneb uue koolinõuniku ametisse. Kahjuks härra haridusminister ei jäänud oma töotusele truuks ning lasi rahulikult koolinõunikud töötada. Nüüd on maal kaks koolinõunikku, ja linnas istub üks koolinõunik edasi. Minu arvates on see ebaõiglane, kui linnas koolinõunik annab eratunde, kuna tal vaba aega omast ametist küllalt üle jääb, ja teised koolinõunikud maal peavad ümber sõitma. Minu arvates saab kahe koolinõuniku-ga küllalt läbi.

Ma tähendan veel kord, et ma isiklikult olen selle üle härra haridusministri-ga kõnelenud, ja ta väljendas seda, et.... (O. Gustavson, stp: Aga ta vaidles Teie ette-

paneku vastu!)... nüüd vaidleb ta aga vastu. Sellepärast ma toon selle asja ette, et see natukene valgust saaks, võib olla, on siin uued asjaolud ilmsiks tulnud.

Karskuseasjas võeti vastu häälteenamusega toetuseks õpetajate karskusliidule 500.000 marka. Ma teen ettepaneku, anda terve see summa karskusliidule, nimelt 1.500.000 marka. Ma põhjendasin seda seisukohta hariduskomisjonis. Seal toodi ette, et õpetajate karskusliit on asutus, mis eriti toetust vajab. Ma ei vaidle selle vastu, et ta toetust vajab, aga minu arvates ei ole otstarbekohane, kui meie teatava karskusidee kättesaamiseks mitu keskohta asutame.

Mina tähendasin eelarve-komisjonis, et oleks väga hästi võimalik kooliõpetajatel, kui nad tahavad karskustööd teha ja kui nad oma ideesid tõsiselt võtavad, ennast maksuma panna karskusliidus. Nemad ütlevad küll, et neil ei olewat võimalik endid seal maksuma panna, kuid minu arvates võib seda kindlasti. Peale selle ei ole tarvis minu arusaamise järgi luua mitut keskohta, kes sellel alal töötavad. Ei võiks lahku minna üldine kui ka õpetajate karskustöö, mille pärast ei ole tarvidust mitut keskohta asutada. Selleks teen vastava ettepaneku. (O. Gustavson, stp: Rkl. Tõnnisson'i poolt on see ettepanek juba tehtud.)

Haridusminister **J. Lattik**: Lugupeetud rahvaesitajad! Rkl. Laarman'il on hästi teada, kes koolinõunikud ametisse määrab ja kuidas nende raioonid ära jaotatakse. Pärnu maakonnas oli kaks koolinõunikku: Üks koolinõunik oli linnas, teine — maal. Seal tekkis küsimus, kuidas neid raioone jagada. Nad ei saanud omavahel mingisugust kokkulepet, mille pärast maakonnavalitsusest minu poole pöörati ja mina seda küsimust lahendama olin sunnitud. Pärnu maakonnavalitsus, kuhu kuulub ka rkl. Laarman — ta on vist nõukogu liige — oli kolme koolinõuniku palga eelarvesse võtnud, ja see raha oli olemas. Sealt tuldi ettepanekuga, lubada üks koolinõunik juurde võtta. Vaadake, siin ei jäänud teist lahendusviisi üle, ei olnud teist teed, kui kolmas koolinõunik ametisse panna. Sarnane lahendusviis oli olemas. Mis puutub töösse, siis on neil kolmel koolinõunikul küllalt tööd ja praegusel silmapilgul ei ole mõtet seda krediiti kustutada sellepärast, et koolinõunikkude instituudi ümberkorraldamise küsimus on päevakorral, valitsusele vastav eelnõu esitatud. Siis selgub ka, kuipalju koolinõunikke ühte või teise raiooni määratakse. (Vahelhüüe paremalt poolt.) Härra Laarman'il on väga hästi teada,

et mina ei saa koolinõunikke valida, vaid neid valitakse teiselt poolt.

J. Vain (stp): Niipalju kui mul teada, valiti alles hiljuti Pärnumaal üks koolinõunik juurde. (Vahelhüüe.) Isik ei ole tähtis. Siinjuures tuleb arvesse võtta, missugune asjaolu sunnib ühelt poolt inimest juurde võtma, samal ajal teist jällegi lahti laskma. Tõuseb küsimus, kas taheti mõnest inimesest lahti saada, või jällegi teisele kohta nõutada. Kui arvesse võtta härra Laarman'i väitmist, et linna koolinõunik küllalt tööga varustatud ei olla, siis peab tohtima oletada, et linna koolinõunik vabastada tahetakse. Mul ei ole Pärnuga erilisi küsimusi lahendada olnud, tunnen kolmest kahte nõunikku, võin täiesti erapooletult kõneleda. Pean tähendama, et linna koolinõunik Esstamm on keskkoolis kaueamat aega õpetanud, ja mul on teadmine, et ta on modernsem koolimees teiste koolinõunikkude kõrval, ega tohiks teistele kohta andma sunnitud saada.

J. Piiskar (stp): Mina võtsin sõna kõigepealt väikeseks õienduseks. Nagu stenogrammidest järele vaadates selgus, on härra Lattik oma eilses kõnes lasknud välja paista, justkui oleksin mina omas kõnes tahtnud öelda noorte kirjanikkude kohta, kes härra Lattik'u arvates rõvedusi kirjutavat, et, poisid, laske aga lahti, piiblis on ka nii kirjutatud ja sellepärast võite ka nii kirjutada. See on ekslik arusaamine. Mina ei ole noorte kirjanikkude kohta ei nende kaitseks ega ka nende tööde mahategemiseks sõna võtnud, vaid näitasin ainult, kuhu viib härra Raudkepi meetod, kuhu jõutakse sarnase meetodiga, nagu härra Raudkepp käsitas, kus võetakse teostest üksikud fraasid ja kantakse need ette.

Minul on hea meel, et härra Lattik niisamasuguses arvamises on olnud, kui mina seda olin, et sarnane arusaamine vildak on ja et sarnase arusaamisega ei saa kaugele. Et härra Raudkepi esinemist kujukalt iseloomustada, selleks tõin ma piibli ette, et näidata, et kui sarnase meetodiga asuda ka piibli raamatu kallale, siis võib sealt samasuguseid asju välja lugeda, nagu härra Raudkepp neist teistest raamatutest. Kui härra Raudkepp, samuti ka härra Lattik, on jõudnud sellele äratundmisele, et sarnase meetodiga ei saa tulla kirjanduse juurde, siis on minu ülesanne enam kui täidetud. (L. Raudkepp, krst: Ei ole jõudnud sarnasele äratundmisele!) Sellest on väga kahju! Kui teie tahate iga raamatu kallal seda meetodi tarvitada, et sealt ainult üksikud laused välja nopite, siis ärge pange pahaks, kui ka teised sama meeto-

diga teile vastavad. Tuleb teatud piiri pidada, kui karskuse ja kunsti alal tahetakse tõsiselt kaasa kõneleada.

Teise märkuse tahtsin teha härra Tõnisson'ile tema ettepaneku puhul. Mul on täiesti ükskõik, kuidas karskustööks antavaid summasid jaotada, kas on nad ühe organisatsiooni käes või mitme organisatsiooni käes. Minu huvi selles küsimuses seisib selles, et osa sellest summast läheks noorsoo karskustöö heaks, mida ma hindan, ja mis, nagu mulle näib, on karske põlve kasvatamisel suurema väärtusega ja tagajärjerikkam, kui suur osa teisi karskusliidu algatusi ja toiminguid. Kui karskusliit oma kirjutuses, mis mõni minut tagasi Riigikogu liikmetele kättesaadavaks tehti, ütleb, et karskusliit garanteerib õpetajate karskuskasvatustööle täieliku tegevusvabaduse ja rahalise toetuse sekretäri ametispidamiseks ja muiks kooli karskustöös tarvilikkudeks kuludeks, ja et kooli karskustööks ei mõtle Eesti karskusliit isegi senilubatud vähesete toetuste juures mitte vähem endisest summast anda, on mulle arusaamatu, mis on härra Tõnisson'i ettepaneku sisuline külg. Ma ei vaidle sellele vastu, sest ei ole olulist tähtsust sellel, kuidas need summad on jaotatud, aga ma arvan, et siis peab karskusliit oma tänasest avaldusest tarvilikud järeldused tegema.

J. Fuks (as): Pärnumaa koolinõunikkude asjus on tehtud ettepanek, ühe koolinõuniku palk kustutada. Kuid härra haridusminister ütles juba, et koolinõunikkude instituut revideerimisel on, ja härra haridusminister lubas Pärnumaa koolinõunikkude küsimuses oma järeldused teha, siis oleks küll ülearune Riigikogul eelarve korras kustutada just 1. aprilliks ühe koolinõuniku palk. Pärnumaa kohta kolmanda koolinõuniku valimisega oli suuri sekeldusi. Aasta otsa seisib maakonna eelarves koolinõuniku palgakrediit, aga ei saadud koolinõunikku, ja kui valimine tuli, ei jõutud mingisugusele kokkuleppele, ei tahetud valida seda inimest, kes võib olla ei olnud oma lapsi ristinud vaid registreerinud. Viimaks leiti sarnane, kes paremale tiivale meelejärele oli. (Vahelehuue pahemalt poolt: Kuidas ta kirjutas....) Kuidas ta kirjutas, see on teine asi, aga mina ütlen üht, et mingisugust põhjust poleks Riigikogul eelarvest eelarveaasta algul ühe koolinõuniku palka maha tõmmata, selle juures teadmata, missuguse koolinõuniku palk maha tõmmatakse.

Juhataja R. Penno: Avaldan ettepanekud: Ettepanekud on järgmised: rkl. Martna poolt: „Haridusministeeriumi korraliste kulude peatükk II all § 34. p. 2. Eesti

karskusliidule võtta 2.500.000.— marka“. See on suurendus-ettepanek, sarnane ettepanek on tehtud II lugemisel, see tuleb hääletamisele; rkl. E. Kingult: „Haridusministeeriumi korraliste kulude eelarves, peatükk III. Teaduse ja kunsti peavalitsus. § 15-c. Kultuuriline toetus. Kunsti ja teatri alal — suurendada toetust töölisteatrile 700.000.— marga võrra, võttes endisega kokku 1.000.000.— marka,“ Sellekohane ettepanek on tehtud II lugemisel, ning tuleb hääletamisele. Rkl. Spreng'ilt: „§ 15-c p. 4. muuta järgmiselt: „Draamastuudiole“ 700.000.— marka.“ Sellekohast ettepanekut II lugemisel tehtud ei ole, sellepärast see hääletamisele ei tule. Rkl. Spreng'ilt: „§ 15 muuta järgmiselt: juurde lisada p. 9. töölisteatrile, mis asub karskusselts „Valvaja“ juures — 200.000.— marka.“ Sarnast ettepanekut II lugemisel tehtud ei ole, see ettepanek kõrvaldati hääletamiselt, sellepärast ei saa see ka hääletamisele tulla.

Rkl. Tõnisson'ilt: „Haridusministeerium. Peatükk II. Riigi koolivalitsus. A. Keskasutus. § 34. Hariduslikud kulud. Mk. 21.325.000.— alajaotusena võtta toetuseks Eesti karskusliidule Mk. 1.500.000.—“

Rkl. Klesment'ilt: „Haridusministeeriumi korraliste kulude eelarves peatükk III. Teaduse ja kunsti peavalitsus. A. Keskasutus. § 15-c. Kultuuriline toetus kunsti ja teaduse alal suurendada: 1) Töölisteatrile — 400.000 marga võrra, 2) „Draamastuudiole“ — 300.000 marga võrra, 3) kunstikool „Pallasele“ — 500.000 marga võrra.“

Rkl. Laarman'ilt: „Haridusministeeriumi kulude eelarves. Peatükk II. Riigi koolivalitsus. A. Keskasutus. Mk. 1.747.200.— vähendada 135.000.— marga võrra.“

Kavatsen ettepanekud hääletada ettekantud järjekorras.

Sõna hääletamise motiivide kohta on rkl. Tõnisson'il.

J. Tõnisson (rhv): Ma pean rkl. Martna ettepaneku vastu hääletama, ehk küll mina isiklikult selle poolt oleksin. Mina ei näe eelarves vabu summasid selle ettepaneku rahuldamiseks ja ainult sellel põhjusel pean vastu hääletama.

Juhataja R. Penno: Hääletamisele tuleb rkl. Martna ettepanek, määrata Eesti karskusliidule 2.500.000 marka. (K. Virma, stp: See 500.000.—, mis II lugemisel vastu võeti, kas see on lahus?) Sellekohane ettepanek on olnud II lugemisel. Kui see ettepanek vastu võetakse sellel kujul, siis

määratakse karskusliidule 2.500.000 marka. (J. Voiman, stp: Nii et kokku tuleb 3.000.000 marka! — O. Gustavson, stp: Enne tuleb hääletamisele 500.000.—) Ettepanek on tehtud otsekohe p. 2. kohta Eesti karskusliidule 2.500.000.— (O. Gustavson, stp: Enne tuleb hääletamisele rkl. Tõnisson'i ettepanek.) Minul ei ole midagi selle vastu, kui järjekord on niisugune, et kõigepealt tuleb hääletamisele rkl. Tõnisson'i ettepanek, mis ühendab seda summat. Hääletamisele tuleb rkl. Tõnisson'i ettepanek: „Haridusministeerium. Ptk. 2. Riigi koolivalitus. A. Keskasutus. § 34. Hariduslikud kulud Mk. 21.325.000.— alajaotusena võtta toetuseks Eesti karskusliidule Mk. 1.500.000.—“ (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 36 häält, vastu — 27, seega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb rkl. Martna suuredamis-ettepanek, mis määrab Eesti karskusliidule 2.500.000 marka. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Kingu ettepanek: „Suurendada toetust töölisteatrile 700.000 marga võrra.“ (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb rkl. Klesment'i ettepanek, missuguse ettepaneku I osa langeb ära, kuna rkl. Kingu ettepanek on vastu võetud. Rkl. Klesment soovib oma ettepaneku lahus hääletamist. Hääletamisele tuleb ettepaneku teine osa, suurendada toetust „Draamastuudiole“ 300.000 marga võrra. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 24 häält, vastu — 28, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Klesment'i ettepaneku viimane osa, suurendada toetust kunstikool „Pallasele“ 500.000 marga võrra. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 23 häält, vastu — 30, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Laarman'i vähendus-ettepanek — vähendada peatükk II A. Keskasutus, palgakrediite 135.000 marga võrra. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Hääletamisele tulevad haridusministeeriumi korrallised kulud ühes vastuvõetud parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on haridusministeeriumi korrallised kulud vastu võetud.

Kaasaruandja **A. Johanson** kannab ette kohtuministeeriumi korrallised kulud (vaata lisa nr. 3, lhk. 12—14).

2. Riigikogu järgmise koosoleku aja ja päevakorra kindlaksmääramine.

Juhataja **R. Penno**: Sõna on korra kohta juhatause liikmel Piiskar'il.

Abisekretär **J. Piiskar**: Riigikogu juhatause nimel teen ettepaneku, määrata homme, neljapäeval 31. märtsil, kell 10 hommikul Riigikogu koosolek järgmise päevakorraga:

1. Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse revideeritud konventsiooniga ja selle lisaprotokolliga ühinemise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

2. Riigiasutustes eraisikutele ja -asutustele maaplaanide, hindamise- ja piiridokumentide valmistamise ja õigekstunnustamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

3. Eesti-Briti vahelise rahatransfertide vahetamise kokkuleppe lisaartiklite kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

4. Eesti vabariigi kulude ja tulude eelarve 1927./1928. aastaks — III lugemisel.

5. Maavolikogude kodukorra muutmise seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

6. Riigiteenijate haiguskindlustusseadus — II lugemisel.

7. Riigivanema, ministrite ja riigikontrolöri tasude seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

8. Perekonna-abiraha seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

9. Põllumajapidamiste metsaga varustamise seadus — I lugemisel.

10. Üüriseaduse muutmise ja osalise kaotamise seadus — üüriseaduse komisjoni ettepanek.

11. Palga alammäära seadus — sotsiaalkomisjoni ettepanek.

12. Uute linnade tuluallikate suurendamise ajutine seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

13. Eluaseme seadus — maakomisjoni ettepanek.

14. Riigi majapidamise aruande komisjoni esitis riigikontrolöri aruande kohta o/ü. „Revalise“ asjas.

15. Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

16. Piirituse ja alkoholiliste jookide müügi seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

17. Tallinna Raekoja platsi korraldamiseks kinnisvara sundvõõrandamise seadus — üldkomisjoni ettepanek.

18. Rahukohtu trahviseaduse täiendamise seadus — üldkomisjoni ettepanek.

Ühtlasi teatan, et juhatus kavatses aru- pärimis-koosoleku, mis kodukorra järgi nä- dalas üks kord peab olema, harilikult nelja- päeviti, üle viia reedese päeva peale.

Juhataja **R. Penno:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud, seega homne Riigikogu koosolek kindlaks määratud.

3. Eesti vaba- riigi kulude ja tulude eelarve 1927./1928. aas- taks—III luge- misel.

(Punkt 1. järg.)

282.000 marka, § 42. vangide ülevalpidamise kuludid — 2.000.000 marka.

Juhataja **R. Penno:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Hääletamisele tulevad kohtuminis- teeriumi korralised kulud esitatud kujul. (Hää- letatakse.) Nähtava enamusega on koh- tuministeeriumi korralised kulud vastu võetud.

Kaasaruandja **J. Sikkar** kannab ette siseministeeriumi korralised kulud (vaata lisa nr. 3, lhk 15) ühes Riigikogu poolt II lugemisel vastuvõetud parandustega:

Rahaminister **L. Sepa** ettepanek: „Täiendada siseministeeriumi korralised kulud uue peatükiga järgmiselt:

Peatükk III.

Piirivalve valitsus.

§§		
1.	Teenistustasu	59.581.100
2.	Ametsõidud	760.000
3.	Ametnikkude ja teenijate toe- tus	3.384.000
8.	Kantsleikulud	2.775.500
9.	Majapidamine	2.622.700
10.	Sõidukulud	685.000
11.	Veokulud	532.000
12.	Vallasvara	400.000
14.	Hoonete remont	750.000
34.	Hariduslikud kulud	100.000
35.	Õppetarbed ja -vahendid	50.000
41.	Kohtuliku asjaajamise ja abi- andmise kulud	15.000
42.	Vangide ülevalpidamine	10.000
43.	Kuritegevuse vastu võitlemine	750.000
54.	Toitusvarustus	19.502.500
55.	Kraamivarustus	11.300.000
56.	Relvad ja nende varustus	651.500
59.	Hobuste tervishoid	50.000
60.	Sõjalaevade varustus ja kor- rashoid	2.335.000
61.	Kindlustuse tööd	450.000
90.	Segakulud	50.000

Kokku peatükk III 106.754.300“

Juhataja **R. Penno:** Rkl. Gustavson'ilt on ettepanek, koosolek lõpetada. (Hääleta- takse.) Nähtava enamusega on ette- panek vastu võetud. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 22.10 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **R. Penno.**

Sekretär **M. Juhkam.**

Abisekretär **J. Piiskar.**